

КРАЙ КЛАДЕНЕЦА НА СВЕТИЦАТА, ПОД МАНАСТИРСКАТА ЛОЗА

Елена Гетова

Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

Резюме. Изследването представя възможностите за паралели между два сборника – „Под манастирската лоза“ от Елин Пелин и „Кладенецът на Света Клара“ от Анатол Франс. Аналогиите и съпоставките, направени тук, са базирани на настоящите декларации на някои изследователи, които виждат в двата текста отношения на *последовател* (този на Елин Пелин) към *първообраз, модел* (на Анатол Франс). Детайлният анализ на тези отношения показва определени творчески трансформации на модела, разкриващи специфични повествователни решения на българския автор.

Keywords: “Under the Monastery Vine” by Elin Pelin; “The Well of Saint Clare” by Anatole France; comparative analysis; narrative decisions

„Последните работи на Елин Пелин“ е статия, писана от Димитър Митов през 1922 година, но включена и в сборника му „Писатели и книги“. Тази първа критическа позиция настоява за наличие на директно сходство между създаденото до този момент (1922 година) в рамките на 5 разказа (и разказ предговор) от „Под манастирската лоза“ и наложеното като литературен коректив творчество на Анатол Франс. За литературното влияние върху българския разказвач авторът на публикацията Димитър Митов пише:

„На първо място от последните му работи стоят разказите от цикъла „Под манастирската лоза“. Тия разкази, или по-скоро легенди, са истинско отражение на народните легенди, каквито са например Анатол-Франсовите разкази „Le puits de Sainte Claire“. Досега от тоя цикъл са напечатани само 5 разказа с нещо като малък предговор: „Отец Сисой“ (Mitov, 1934: 81 – 89).

Тази ранна рецензия привлича вниманието именно защото в нея за първи път в историята на изследванията върху „Под манастирската лоза“ се споменава директната връзка – жанрова и тематична – със сборника на френския автор.

Посоченото първо наблюдение ще продължи да се налага като водеща тенденция и ще се оказва важен щрих, който присъства настоятелно и в послед-

валите рецензентски констатации. В рецензиите на появилата се книга „Под манастирската лоза“, от 1936 година, се забелязва посочената особеност. Никола Атанасов обръща внимание на присъщите за френския творец „естетизъм и аскетизъм“ (Atanasov, 1936: № 6), които изграждат „Изворът на Света Клара“ и които Елин Пелин е „вплътил в разказите си „Под манастирската лоза“ (Atanasov, 1936: № 6). Димитър Митов също ще продължи да напласства в поредната си публикация за Елин-Пелиновото творчество щрихи от находката си за френското влияние. В рецензията си от 1936 година той буквално повтаря написаното през 1922-ра, но вече има много по-богат ресурс за наблюдение, защото книгата е факт.

Разказите от сборника „Под манастирската лоза“ са истинско ображение на народните легенди, каквито са Анатоли-Франсовите разкази от цикъла „Изворът на Света Клара“. С тази разлика само, че веселата философия на Елин Пелин е много по-поетична, много по-сърдечна и съвсем свободна от каквато и да било книжност (Mitov, 1936: 194).

В появилите се в пресата осемнадесет отзива и рецензии за Елин-Пелиновия сборник, публикувани през 1936 година (Vasileva, 2002), се открояват няколко тенденции. Едни от тях проблематизират появата на книгата като резултат от дългогодишни усилия, които отвеждат разказвача до нови тематични територии, други настояват, че въпреки новото в темите общият облик в познатия разказвачески диапазон и тематични приоритети на Елин Пелин не са се променили. Сред общото въодушевление около новопоявилите се сборник се открояват няколко рецензии, които изтъкват като особеност сходството на новата Елин-Пелинова книга с литературното наследство на Анатоли Франс. Общо четири са тези рецензии. Първите две – от Никола Атанасов и от Димитър Митов – се отличават с категоричността на констатираното подобие. Другите две (от Стефан Попвасилев и от Емил Коралов) са малко по-различни в четенето и откриването на сходства между двамата разказвачи:

Жената, като привлекателна сила, и любовта, като спътница в живота, човекът със своите слабости изобищо и склонности към прегрешения – около тая схема са изградени разказите в „Под манастирската лоза“, разработени с вещина и наблюдателен дар, с тънка ирония, с каквато се славят писанията на покойния Анатоли Франс, с избрани художествени изобразителни средства, с каквито изобилства Елин-Пелиновата поетическа реч (Popvasilev, 1936: 16).

В цитираната рецензия от Стефан Попвасилев не се споменава конкретното заглавие на сборника „Кладенецът на Света Клара“ от френския автор, с което обичайно се сравняват разказите от „Под манастирската лоза“. Напротив, тук е споменат целият творчески свят на Нобеловия лауреат, като се избягват уточнения и детайли. Друг профил в посочения съпоставителен хоризонт очертава публикацията на Емил Коралов:

На места, както в „Изповед“ и „Жената със златния косъм“, два особено духовити и тънко изписани разкази, авторът достига до изобразителност, пропита с най-фин еротизъм, в който има нещо от поезията на Таис от Анатол Франс (Koralov, 1936: 3).

В посоченото становище паралели с Анатол-Франсовия творчески свят са направени отново, но не с предсказуемия като търсени подобия негов цикъл разкази „Кладенецът на Света Клара“, а с романа му „Таис“⁽¹⁾.

Наследството от тези първи рецензентски наблюдения може да бъде открито и в по-късни аналитични дискурси към сборника на Елин Пелин. Изследователските нагласи на различните поколения търсачи на френските следи са специфични, но резултатите им са изключително сходни и като обща тенденция продължават да се „движат“ сред познатото и направеното от първите рецензенти, като насочват към следващите научни опити върху „Лозата“. Като че ли едно прозрение за това влияние остава почти незабелязано от прегледа на критическите позиции. Това е образът на свети Франциск д'Асизи. Той се появява в крайно критичните страници за Елин-Пелиновия сборник, изписани от Николай Райнов. Сред изобличителния модус на твърденията на Николай Райнов за последователните логически грешки и очевидни художествени слабости в сборника читателят попада и на тази сравнително неутрална позиция на критика:

„Най-хубав разказ от тая сбирка е „Веселият монах“; в него се говори за млад инок, по име Еникий; едни подробности напомнят житието на свети Франциск Асизки, а други – „Светият сатир“ от Анатол Франс“ (Rajnov, 1941: 90).

Същия паралел прави и Светлозар Игов в изследването си върху цикъла разкази (Igov, 1991: 136). Изключително прозорливи са и паралелите, на които се позовава в публикацията си Войчех Галонзка:

„...И именно легендите от сборника „Под манастирската лоза“ са като че ли литературен документ на тогавашните търсения на морални ценности, отнасяйки се към идеята за францисканството, към която много автори са посягали, водени от копнежа за ред и хармония в света. В Полша популяризатор на тази идея е бил Леополд Стаф, пишейки в увода към „Цветята на св. Франциск от Асизи“, че „човешката душа е създадена за слънцето, пролетта и веселието“, а „любовта е потвърждение на самата себе си и света“. Та кой друг е отец Сисой, разказвачът на легенди и въплъщение на житейската мъдрост, ако не народният български „свети Франциск“, на когото врабците без страх кацат по раменете? ...Нима монахът Еникий, който пее на птиците, не е въплъщение на Франциск от Асизи?“ (Gałazka, 1983: 255).

Ако продължим тази перспектива, наложена вече като модел в посочения съпоставителен режим между френския сборник и този на българския разказвач, ще трябва да отбележим и друга аналогия, актуализирала се с оглед историята на публикуването на Елин-Пелиновия цикъл. Съществува незабелязана до този момент връзка между разказа „Светият сатир“ от цикъла „Кладенецът

на Света Клара“ и избора на красноречив псевдоним, с който са подписани първите публикации от цикъла „Под манастирската лоза“. През 1909 година в списанието „Слънчоглед“ Елин Пелин подписва „Отец Сисой“ и „Светите застъпници“ с псевдонима Пан. Това е забележителен случай, в който различният псевдоним на Димитър Иванов Стоянов кореспондира очевидно с общия замисъл на цикъла разкази „Под манастирската лоза“. В последвалите публикации този жест на употреба на псевдонима Пан не се повтаря.

В крайна сметка, неизбежните, признати сходства и съпоставки между двата сборника – френския и българския – предполагат усилията да се систематизират и да бъдат съществено допълнени и изяснени паралелите, които засягат зоните на съвместяване между тях. Тук открояваме най-съществените.

1. *Заглавието*. И в двата случая може да се говори за озаглавяване, вдъхновено от връзката с моделиращ и маркиращ разказите топос – кладенецът, свързан с легендата за появилия се пред отчаяния свети Франциск образ на обикнатата от него духовна дъщеря Клара; и манастирският двор, над който по вековна традиция се вие щедра на сянка и изобилен плод лоза. Когато отбелязваме озаглавяванията, трябва да споменем, че с изключение на Искра Панова, изследователите използват неточния превод на български език на оригиналното заглавие „Le puits de Sainte Claire“, а именно като „Изворът на Света Клара“, а не по-правилното „Кладенецът на Света Клара“, което разпознава по-адекватното и точно значение на думата *le puits* с оглед на въвеждащия текст в сборника. Той представя мястото за срещи и вечерни разговори между имплицитния разказвач и монаха францисканец отец Адоне Дони. Подобен парадоксално съвпадащ като смисъл случай е фактът на превода на заглавието „Под манастирската лоза“ на френски език. В един от вариантите на превода се среща „*Sous la vigne du monastère*“ (Zarev, 1977: 149), а в друг – „*Sous la treille du monastère*“ (Elin Pelin, 1963). В първия превод се предпочита думата *la vigne* (лоза), чиято етимология я обвързва с лозе (*le vignoble*). Във втория, който е избран от Роже Бернар за озаглавяване на единствения цялостен превод на Елин-Пелиновия сборник на френски език, е използвана друга дума – *la treille* (висяща лоза, асма). Разликата в значението на втория френски термин е, че по този начин се означава лоза, която се увива около изкуствена конструкция, която подпомага да се поддържа и оформя силуетът ѝ. Думата се свързва етимологически с *treillage* (дървена решетка за пълзящи растения). Всички тези подробности посочват като по-адекватен на смисъла на български език превод на заглавието този на Роже Бернар. На въпроса за това какво се досътворява или изчезва при превода на френски на Елин-Пелиновия сборник, обръщам внимание в друга публикация (Getova, 2018).

Още една възможност за съпоставка предлагат следните неслучайни, струва ми се, съвпадения на смисъла и синтаксиса на заглавия, свързани или препращащи към „Под манастирската лоза“ – „Масата под смокиновото дър-

во“ (France, 1900: 154 – 157) (това е глава в „Кладенецът на Света Клара“ от Анатол Франс) и „Под цъфналите вишни“, първата стихосбирка на Николай Ракитин, публикувана през 1909 година – годината, когато се отпечатват в списание „Слънчоглед“ първите две части от „Под манастирската лоза“.

2. *Паратекстовете*. И двата сборника имат мото. „Кладенецът на Света Клара“ е с мото на гръцки език, което в оригинала не е преведено на френски език²⁾, но което се открива преведено в изданието на български език от 1914 година. Ето какво четем в превода на Димчо Дебелянов:

„Той знаеше всичко, досяжно природата, нравствеността, математиката и целия кръг знания, – и в изкуствата и занаятите също имаше голяма опитност (Лаерц. IX, 37)“ (Aleksandrova, 2001: 199).

За съпоставка привеждам превода на фразата от Диоген Лаерций в руското издание на събраните съчинения на Анатол Франс:

„Он был свядуц в учении о природе, в этике, а также в общеобразовательных науках и до тонкостей изучил искусства и ремесла (греч. Диоген Лаертский) (Frans, 1958: 355).

Диоген Лаерций е превеждан на български език³⁾. „Животът на философите“ се публикува през 1985 година в издателство „Народна култура“ и в превод на Тодор Томов (Laertsij, 1985). Там тази част от изречението е преведена така: „...занимавал се с физика, етика, с математика и с целия кръг от знания и бил вещ в областта на изкуствата“ (Laertsij, 1985: 241).

Мотото на „Под манастирската лоза“ е добре известно, адаптирано е на съвременен български език и е проучен произходът му, както и връзката му с общите послания на сборника. Сава Сивриев установява, че такава връзка няма, защото библейският контекст на Псалом 142-ри не отговаря по никакъв начин на философските и религиозните тълкувания в цикъла от разкази от Елин Пелин, и заключава: „В цялост значенията на псалом не са в съответствие със значението на сборника“ (Sivriev, 2017). Интересното е, че звученето на съвременен български език на стих пети от псалом 142-ри не отговаря буквално на оригинала, публикуван от разказвача като мото на книгата. „Помянух дни древния, поучихся во всех делех Твоих, в творениих руку Твоею поучахся“ е представено така: „Спомням си за стародавните дни, размишлявам за всички Твои дела, разсъждавам за делата на Твоите ръце“ (Sivriev, 2017). („Наистина Синодалният превод на Псалмите е доста свободен, но все пак следва църковнославянската норма, в която лексемите са с променено значение в сравнение със старобългарския език. Глаголът ПОУЧАВАМ СЕ означава ‚размишлявам‘, в превода само би трябвало да се поправи времето на глаголите – те да са в минало време: „Спомних си за старите дни, размишлявах за всички Твои дела, за творенията на Твоите ръце разсъждавах“⁴⁾.) В този адаптиран на съвременен български език стих се запазват връзките със споменаването и с размишленията върху поуките от миналото – струва ми се, изключително

важни за смисъла на сборника „Под манастирската лоза“ реторически жестове. Интересни паралели могат да се направят и при съпоставка с мотото от Диоген Лаерций, отправящо връзки и с хуманитарното философско познание на Античността, и с християнските ценности, закодирани в Псалом 142-ри. Като очевидно обобщение обаче се налага да признаем, че и едното, и другото мото остават в маргиналните зони на цялостното осмисляне на двата сборника, а всъщност такава възможност за съпоставка и анализ съществува.

3. *Литературният разказвач.* Кръстьо Генов директно го отъждествява с автора (Genov, 1983: 290), но разбира се, тук говорим за имплицитния литературен разказвач, чийто образ е авторова инвенция и важна част от композицията на цялото както в „Кладенецът“, така и в „Под манастирската лоза“. Неговата фигура и в двата сборника е изключително необходима, защото представя впечатленията на външен наблюдател. Той е заслушан във вълнуващите разкази на философ свещеник, а своеобразната му дистанцираност от споделеното при срещите предполага различна перспектива на разказа. По такъв начин се създава подходяща сказова ситуация и в двата сборника – тази на прохладните вечери на отмора извън италианския град Сиена, след дълъг труд над библиотечните архиви на отец Адоне Дони и неговия деликатен слушател, разпознали се като сродни души в удоволствието от общите разговори край пресъхналия кладенец на Света Клара; и тази под прохладната щедра сянка на манастирската лоза, на малка масичка в манастирския двор, в омаята на разказите и гозбите на сладкодумния игумен отец Сисой и неговия образцов събеседник.

4. *Разказът на литературния персонаж.* В единия случай това е споделеното от негово преосвещенство Адоне Дони, а в другия – от отец Сисой. Не може да се твърди със сигурност съществува ли предистория на появата на отец Адоне Дони като персонаж в „Кладенецът на Света Клара“, но отец Сисой се появява и в ранния Елин-Пелинов разказ „Нещастие“, който е публикуван през 1905 година. Отец Сисой в този разказ има съвсем епизодична роля, но притежава запомнящи се визия, прякор и занимания⁵⁾. Не е необходимо да откриваме връзката между този образ и представите за игумена на неизвестния манастир от „Под манастирската лоза“.

Разказите на литературните персонажи са определящи за цялото, защото тези персонажи, бидейки монаси, са и конструкции в моделирането на основни послания и тълкувания. Не е случайно например, че литературните разказвачи са прилежните слушатели – образцови интелектуалци, които само привидно невинно попадат в познатите ни сказови ситуации или някак непосредствено ги предизвикват. Не е за пренебрегване фактът, че споделените истории с философско-религиозно или фолклорно-сказово съдържание са старателно „подбирани“, за да бъдат разказани пред подходящия слушател (читател) от служители на църквата, посветени в религиозните практики, норми и тайнства.

5. *Композиционната логика на сборниците.* Композиционната матрица, която наблюдаваме и в двата сборника, не е новост, но в случая съвпаденията са повече от забелязаното на нивото на композиционните решения. Тук се откриват литературни стратегии, които кореспондират с цялостния замисъл на подобни сборници. „Кладенецът на Света Клара“ има сложна вътрешна логика. Изследователи подчертават хронологическа зависимост между сюжетите на първите разкази, вдъхновени от историята на италианския Ренесанс, и края на цикъла, чийто замисъл откриваме в последния разказ – дълбочината на прозренията за мисията на религиозната вяра в делата и съдбата на Наполеон Бонапарт (Frans, 1958: 799 – 804). Да се открие вътрешна логика в „Под манастирската лоза“, оказва се никак не е трудно, защото редица изследвания предлагат подробен конструиращ смисъла на сборника научен подход (Panova, 1978: 222; Nedelchev, 1987: 169 – 180).

6. *Графическото оформление.* На пръв поглед незначителен факт е графическият „дизайн“, определил маркирането на отделните части на сборниците според издателската политика или авторския замисъл. При Анатоли Франс съвсем ясно е подчертана тази особеност всяка следваща част да бъде означена с поредната римска цифра. Същата графическа стратегия се наблюдава и при публикуването на първите разкази от „Под манастирската лоза“. Трябва обаче да обърнем внимание, че оформянето на първите разкази за публикуване и тяхното полиграфическо форматиране в поредица при първата публикация в списание „Слънчоглед“ и в следващите издания се различават именно в тази зона. Издателският жест на подчертаване на частите в цялото чрез използване на римски цифри за означаване на вътрешната поредност се среща единствено във варианта в „Слънчоглед“ – тук наблюдаваме подчертана грижа за графическото маркиране на заглавието на цикъла, на въвеждащия кратък текст „Отец Сисой“ и на първия разказ „Светите застъпници“ – разказът е означен с първо римско. Подобна номерация не се открива в другите по-късни публикации (в периодичните издания) на разказите, съставлящи сборника, нито в изданията на самата книга години по-късно. Следователно мислим за възможни налични следи на аналогични сходства с френския сборник дори в този фин детайл.

7. *Заемането на сюжети.* Историята на заимстванията на чуждите сюжети и образци, подражанията или трансформациите на познатото от фолклора и религиозните текстове в Елин-Пелиновия сборник е добре проучена (Mateeva, 1960: 24 – 27; Georgieva, 2017). Тук ще добавим към посочените влияния изследователски наблюдения върху „Кладенецът на Света Клара“, за да се направят съответните съпоставки и изводи от тях. В бележките след текста на изданието на руски език на сборника на Анатоли Франс се представят някои от първоизточниците на вдъхновение и подражание, на които се позовава и чрез които е изграден френският текст. Така например за сюжета на новелата „Поръчителството“ от наблюдавания тук сборник се посочва, че

„точно повтаря новелата от „Декамерон“ за търговеца Ландолфо Руфоло (четвърта новела от втория ден). Сюжетът на „Историята на доня Мария д’Авалос и дон Фабрицио, херцога на Андрия“ е „заимстван от Себастиан Брант“, на „Дамата от Верона“ – от „проповедите на францисканския монах от XV век Оливие Майар“, в последната новела „Бонапарт в Сан Минято“ се „следва сюжетът от мемоарите на Антомак „Последните дни на Наполеон“ (Frans, 1958: 801 – 802). Очевидно и двата сборника споделят „бремето“ на препратки към други книги.

8. *Вариации в превода* от френски на български език и обратно. И двата сборника имат интригуваща история на вариантноста на посланията в преводите на чужди езици. В случая с „Кладенецът“ разполагаме само с единствения досега превод на български език – споменатия вече Димчо-Дебелянов превод от 1914 година⁶⁾. Той обаче е непълен – в него липсват две обемни части, озаглавени „Веселият Буфалмако“ и „Човешка трагедия“. По такъв начин българският вариант на „Кладенецът на Света Клара“ съдържа 11 части – толкова, колкото са и разказите в „Под манастирската лоза“. Българският сборник разкази, от своя страна, е познат в няколко частични превода (на отделни разкази) и на целия цикъл на френски език (Elin Pelin, 1963).

Предложените съпоставки не предлагат в пълнота богатството от възможности за подробен аналитичен подход, но мислят тази проблематика в перспективата на едно бъдещо по-детайлно изследване.

NOTES/БЕЛЕЖКИ

1. Трябва да се отбележи, че в студията на Искра Панова в бележка под линия за първи път се отделя специално внимание на наличието на конкретни Анатоли-Франсови персонажи (Таис и Пафнутий) в разказа на Елин Пелин „Светите застъпници“. (Panova, 1978: 220).

2. Τὰ γὰρ φυσικὰ, καὶ τὰ ἠθικὰ,
ἀλλὰ καὶ τὰ μαθηματικὰ, καὶ τοὺς
ἐγκυκλίους λόγους, καὶ περὶ
τεχνῶν πᾶσαν εἶχεν ἐμπειρίαν. (Laert., IX, 37)

Приведеният по-долу превод на френски език е направен по-късно от Робер Женай: „car il connaissait bien la physique, la morale, et par surcroît les mathématiques et les arts libéraux et avait l’expérience de toutes les disciplines.“ (Traduction Robert Genaille, 1933.)

https://fr.wikisource.org/wiki/Le_Puits_de_sainte_Claire_-_Prologue (9.04.2018).

3. Към цитирания вариант на превода ме насочи доц. д-р Станка Козарова. Тя ми посочи и връзката между частта, използвана за мото на „Кладенецът на Света Клара“, и личността на Демокрит, чието име не се споменава тук,

- но за познавачите на текста от Диоген Лаерций този момент от книгата е добре известен и разпознаваем. За тази консултация съм ѝ колегиално признателна. Е.Г.
4. Становището, на което се позовавам тук, е на проф. д.ф.н. Христина Тончева, с която консултирах споменатия превод. Благодаря ѝ за академичната отзивчивост. Е.Г.
 5. „Престарелият отец Сисой, когото братята наричат баба Аглида, като всякога спокойно и машинално си преде на чекръка пред голямата манастирска порта“ (Elin Pelin, 1958: 185).
 6. По този въпрос Надежда Александрова пише: „Той (Димчо Дебелянов) е един от откривателите на Анатол Франс за българските читатели, към творчеството на когото се е създал траен интерес у нас“ (Aleksandrova, 2001: 266).

REFERENCES/ЛИТЕРАТУРА

- Aleksandrova, N. (2001). Debelyanov kato prevodach. V: Pier Luis. *Afrodita. Antichni nravi*. Anatol Frans. *Izvorat „Sveta Klara“*; Sofia: Izdatelska agentsija FDK, 266. [Александрова, Н. (2001). Д. Дебелянов като преводач. В: Пиер Луис. *Афродита. Антични нрави*. Анатол Франс. *Изворът „Света Клара“*. София: Издателска агенция ФДК, 266].
- Atanasov, N. (1936). Pod manastirskata loza (razkazi ot Elin Pelin). *Literaturen svyat*. 6, 2. [Атанасов, Н. (1936). Под манастирската лоза (разкази от Елин Пелин). *Литературен свят*, 6, 2].
- Vasileva, E. & R. Trendafilova, G. Sredkova (Eds.). (2002). Elin Pelin (1877-1949). *Bio-bibliografiya. Pod redaktsiyata na Evelina Vasileva, Radka Trendafilova, Galina Sredkova*, Sofia: NB „Sv. sv. Kiril I Metodij“. [Василева, Е. Р. Трендафилова, Г. Средкова. (2002). *Елин Пелин (1877 – 1949). Биобиблиография*. Под редакцията на Евелина Василева, Радка Трендафилова, Галина Средкова. София: НБ „Св. св. Кирил и Методий“].
- Gałązka, Wojciech (1983). *Tradycja i współczesność*, Katowice 1983, 254–259. (Превод на български език Грета Коминек).
- Genov, Kr. (1983). *Elin Pelin. Zhivot i tvorchestvo*. Sofia: Izdatelstvo na BAN. [Генов, Кр. (1983). *Елин Пелин. Живот и творчество*, София: Издателство на БАН].
- Getova, E. (2018). „Pod manastirskata loza“ na frenski: istoricheski konteksti I kulturni transferi. V: *Elin Pelin – nasledstva i prochiti. Sbornik ot natsionalna nauchna konferenciya, posvetena na 140-godichninata ot rozhdenieto na Elin Pelin*, Sofia Sv. Kliment Ohridski [Гетова, Е. (2018). „Под манастирската лоза“ на френски: исторически контексти и културни трансфери. В: *Елин Пелин – наследства и прочити. Сборник от национална научна конференция, посветена на 140-годишнината от рождението на Елин Пелин*. София, Св. Климент Охридски] (под печат).

- Elin Pelin. (1958). *Sabrani sachineniya*. Т. II. Sofia: Balgarski pisatel [Елин Пелин. (1958). *Събрани съчинения*. Т. II, София: Български писател].
- Elin Pelin. (1963). *Sous la treille du monastère. Traduit par Roger Bernard*. Sofia: Edition en langues étrangères.
- Zarev, P. (1977). *Panorama de la littérature bulgare*. Sofia: Balkan, 1977.
- Igov, Sv. (1991). „Pod manastirskata loza“. V: *Ot Botev do Jovkov. Literaturni temi*, Sofia: Otechestvo [Игов, Св. (1991). „Под манастирската лоза“. В: *От Ботев до Йовков. Литературни теми*. София: Отечество].
- Koralov, E. (1936). „Pod manastirskata loza“ [Otziv]. *ЛИК*, 18, 3 [Коралов, Е. (1936). „Под манастирската лоза“ [Отзив]. *ЛИК*, № 18, 3].
- Laertsij, Diogen (1985). *Zhivotat na filosofite. Prev. Todor Tomov*, Sofia: Narodna kultura [Лаерций, Диоген. (1985). *Животът на философите. Прев. Тодор Томов*. София: Народна култура].
- Mateeva, N. Elin Pelin. Literaturni vliyaniya I tvorcheska originalnost. *Rodna rech*, 4, 24 – 27 [Матеева, Н. (1969). Елин Пелин. Литературни влияния и творческа оригиналност. *Родна реч*, 4, 24 – 27].
- Georgieva, G. (2017). „Pod manastirskata loza“ i balgarskite folklorni legendi [Георгиева, Г. (2017). „Под манастирската лоза“ и архетипът на българските фолклорни легенди]. <http://liternet.bg/publish8/ggeorgieva/epelin.htm> (25.08.2017).
- Mitov, D. (1936). Novata kniga na Elin Pelin. *Balgarska missal*, 3, 194 [Митов, Д. (1936). Новата книга на Елин Пелин. *Българска мисъл*, 3, 194].
- Mitov, D. (1934). Poslednite raboti na Elin Pelin. V: Mitov, D. *Pisатели I knigi*, Sofia: Pechatnisha „Pravo“, 81 – 89 [Митов, Д. (1934). Последните работи на Елин Пелин. Митов, Д. *Писатели и книги*. София: Печатница „Право“, 81 – 89].
- Nedelchev, M. (1987). „Pod manastirskata loza“ – vtorichni stilovi belezi pri vtorichen pročit. V: Nedelchev, M. *Sotsialni stilove, kriticheski konteksti*, Sofia: balgarski pisatel, 169 – 180 [Неделчев, М. (1987). „Под манастирската лоза“ – вторични стилови белези при вторичен прочит. В: Неделчев, М. *Социални стилове, критически контексти*. София: Български писател, 169 – 180].
- Panova, I. (1978). „Pod manastirskata loza“ . V: *Elin Pelin. Sto godini ot rozhdenieto mu. (Novi izsledvaniya)*, Sofia: Izdatelstvo na BAN [Панова, И. (1978). „Под манастирската лоза“. В: *Елин Пелин. Сто години от рождението му. (Нови изследвания)*. София: Издателство на БАН].
- Popvasilev, St. (1936). Edna ot knigite prez mesetsa e sbornikat razkazi ot Elin Pelin „Pod manastirskata loza“. *Zaveti*, 1, 16 [Попвасилев, Ст. (1936). Една от книгите през месеца е сборникът разкази от Елин Пелин „Под манастирската лоза“. *Завети*, 1, 16].

- Rajnov, N. (1941). *Vechnoto v nashata literature. Balgarski klasitsi. Elin Pelin, P. U. Todorov*, Sofia: Stoyan Atanasov, T. VIII [Райнов, Н. (1941). *Вечното в нашата литература. Български класици. Елин Пелин, П.Ю. Тодоров*. София: Стоян Атанасов, Т. VIII].
- Sivriev, S. (2017). Psalom 142-ri v „Pod manastirskata loza“ na Elin Pelin. V: *Literaturna arheologiya* [Сивриев, С. (2017). Псалом 142-ри в „Под манастирската лоза“ на Елин Пелин. В: *Литературна археология*. <https://literaturensviat.com/?p=6901> (24.08.2017)].
- Frans, A. (1958). Prolog. Dostohtimov otets Adone Doni. V: Frans, Anatol. *Kolodez Svyatoj Klari. Sobranie sochinenij v vosmi tomah*, Moskva: Hudozhestvennoj literaturii. T.3, 355 [Франс, А. (1958). Пролог. Досточтимый отец Адоне Дони. В: Франс, Анатолий. *Колодезь Святой Клары. Собрание сочинений в восьми томах*. Москва: Изд. Художественной литературы. Т.3, 355].
- France, A. (1900). La table sous le figuier. V: France, A. *Le puits de sainte Claire*. Paris: Calmann-Lévy, 1900, p. 154 – 157. https://fr.wikisource.org/wiki/L%E2%80%99Humaine_Trag%C3%A9die#V_LA_TABLE_SOUS_LE_FIGUIER (9.04.2018).
- France, A. (1900). Prologue. V: France, A. *Le puits de sainte Claire*. Paris: Calmann-Lévy, 1900. (Traduction Robert Genaille, 1933). https://fr.wikisource.org/wiki/Le_Puits_de_sainte_Claire_-_Prologue (9.04.2018).

NEAR THE WELL OF THE SAINT, UNDER THE MONASTERY VINE

Abstract. This essay outlines the possibilities for chartering parallels between two collections of prose – “Under the Monastery Vine” by Elin Pelin and “The Well of Saint Clare” by Anatole France. The analogies and juxtapositions presented here stem from the categorical insistence on behalf of some scholars who see the two texts in terms of the following relation: *follower* (that of Elin Pelin) and *prototype, model* (that of Anatole France). The in-depth analysis of this relation reveals certain transformations of the model that are indicative of specific narrative decisions on the part of the Bulgarian author.

✉ **Dr. Elena Getova, Assoc. Prof.**
Faculty of Philology
The Paisii Hilendarski University of Plovdiv
24, Tzar Asen St.
Plovdiv, Bulgaria
E-mail: [egetova@uni-plovdiv.bg](mailto: egetova@uni-plovdiv.bg)